

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ДІАГНОСТИКА ХВОРОБ

спеціальність	202 «Захист і карантин рослин»	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	«Захист і карантин рослин»	факультет	агрономії та захисту рослин
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту та карантину рослин ім. Б.М. Литвинова

ВИКЛАДАЧ

Горяїнова Вікторія Вікторівна

Вища освіта – спеціальність «Захист рослин»

Науковий ступень - кандидат сільськогосподарських наук – 06.01.11 «Фітопатологія»

Вчене звання - доцент кафедри, зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту та карантину рослин ім. Б.М. Литвинова

Досвід роботи –10 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- учасниця наукових і методичних конференцій
- співавторка навчальних посібників

телефон	0661322528	електронна пошта	viktoriya.goryainova.2012@gmail.com	дистанційна підтримка	Google Meet
---------	------------	------------------	--	-----------------------	-------------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування у здобувачів професійних знань та умінь точно визначити види хвороб сільськогосподарських культур, відокремлювати їх від інших схожих на них хвороб, правильно виконувати моніторинг та приймати рішення щодо оптимізації заходів проти хвороб рослин, правильно діагностувати хвороби рослин опираючись на особливості їх прояву у різні фенофази під впливом різних факторів зовнішнього середовища.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, робота в групах
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	- визначати та ідентифікувати види хвороб на протязі вегетації, починаючи із допосівного періоду і закінчуючи післязбиральним; (ЗК1, ЗК5, ФК4, ПРН6, ПРН8) / робота в групах - проводити аналіз фітопатологічного стану посівів і насаджень в умовах відкритого та захищеного ґрунту; (ЗК1,ЗК3, ФК3, ФК4, ПРН1) / робота в групах - своєчасно та кваліфіковано використовувати необхідні методи діагностики для визначення видового складу, динаміки розвитку хвороби, часу прояву та поширення (ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ФК3,ФК4, ПРН1, ПРН4) / робота в групах
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 14 годин лекцій, 16 годин практичних; модульний контроль (2 модулі) 60 годин самостійної роботи; підсумковий контроль –залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, академічна доброчесність
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. до використання інформаційних технологій. ЗК3. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово. ФК3. Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей для дослідження різних рівнів організації живих організмів, біологічних явищ і процесів. ФК4. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів, прийомів і засобів у польових і лабораторних умовах і звітувати про результати.	Програмні результати навчання	ПРН1. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, письмового відображення та презентації результатів своїх досліджень українською мовою. ПРН 4. Розуміти основні терміни, концепції, принципи, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. ПРН 6. Демонструвати знання систематики, методів виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріот і еукаріот. ПРН 8. Демонструвати знання будови живих організмів, їх фундаментальних біологічних процесів.
-------------	--	-------------------------------	---

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. ДІАГНОСТИКА ОСНОВНИХ ХВОРОБ ЗЕРНОВИХ, ЗЕРНОБОБОВИХ ТА ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Лекція 1.	Предмет, зміст, місце та значення навчальної дисципліни. Роль своєчасної та точної діагностики хвороб рослин, роль методів діагностики.	Практичне заняття 1 (ПЗ 1)	Особливості будови грибниці, конідієносців, конідій та інших пропагул патогенів, пікнід, клейстотеціїв для діагностики хвороб.	Самостійна робота	Методи діагностики грибних і бактеріальних хвороб. Метод чистих середовищ. Мікроскопічний метод та його застосування. Джерела інфекції вірусних хвороб. Ідентифікація та облік хвороб рослин, застосування шкал. Не паразитарні хвороби картоплі Хвороби цукрового буряку. Хвороби цибулі і часнику (пероноспороз, іржа, сажка, шийкова гниль, мозаїка, жовта смугастість). Хвороби гарбузових культур (кореневі гнилі, борошниста роса, несправжня борошниста роса, антракноз, бура плямистість, бактеріоз, огіркова мозаїка). Хвороби овочевих культур відкритого та закритого ґрунту. Хвороби капусти, огірка, помідора, цибулі, моркви. Опис діагностичних ознак хвороб картоплі (рак, альтернаріоз, парша: звичайна, чорна, порошиста, срібляста, мокра і суха гнилі.
Лекція 2.	Форми прояву та типи хвороб. Особливості прив'ядання, некрозів, руйнування органів рослин, гнилі, нальоти, пустули. Деформації, пухлини, муміфікація, камедь, зміна кольору тканин рослин.	ПЗ 2	Діагностика хвороб пшениці, жита, ячменю, вівса, проса, кукурудзи.		
Лекція 3.	Характеристика основних методів діагностики та їх застосування. Візуальний метод та його реалізація на практиці. Морфологічні особливості збудників хвороб, їх використання.	ПЗ 3	Діагностика хвороб гороху, сої, квасолі, люцерни, еспарцету.		
Лекція 4.	Хвороби зернових, зернобобових культур, багаторічних трав.культур. Особливості прояву та видоспецифічні діагностичні ознаки.	ПЗ 4	Діагностика хвороб соняшнику, ріпаку.		
Лекція 5.	Хвороби технічних культур (соняшник, ріпак)	ПЗ 5	Діагностика хвороб цукрових буряків.		

Модуль 2. ДІАГНОСТИКА ОСНОВНИХ ХВОРОБ ПЛОДОВИХ, ЯГІДНИХ КУЛЬТУР І ВИНОГРАДУ

Лекція 6.	Хвороби зерняткових та кісточкових плодових культур.	ПЗ 6, ПЗ 7	Діагностика хвороб яблуні, груші. Діагностичні ознаки вишні, черешні, сливи, персику.	Самостійна робота	Методи діагностики вірусних хвороб. (індикаторні рослини, електронна мікроскопія, метод ДНК, метод включень). Моніторинг і прогноз розвитку інфекційних хвороб рослин.
Лекція 7.	Хвороби суниць, смородини, агрусу, малини. Хвороби винограду.	ПЗ 8	Діагностика хвороб суниць, смородини, агрусу, малини. Діагностичні ознаки хвороб винограду.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Комплексні системи захисту сільськогосподарських культур від хвороб: навч. посіб. / В.П. Туренко, М.О. Білик, А.В. Кулешов та ін. Харків: ХНАУ, 2018. 301 с.
2. Комплексні системи захисту сільськогосподарських культур від хвороб: навч. посіб. / В.П. Туренко, М.О. Білик, А.В. Кулешов та ін. Вид. 2-ге, допов. Харків: Майдан, 2019. 330 с.
3. Комплексні системи захисту сільськогосподарських культур від хвороб: навч. посіб. / В.П. Туренко, С.В. Станкевич, І.В. Забродіна та ін. 3-тє вид. Харків: Біотехніка, 2025. 405 с.
4. Марков І.Л., Рубан М.Б. Довідник із захисту польових культур від хворобі шкідників. Київ: Юнівест Медіа. 2014. 384 с.
5. Пантелєєв В.К. та ін. Захист злакових і бобових культур від шкідників, хвороб і бур'янів: навчальний посібник. Харків: Еспада, 2005. 672 с.
6. Сільськогосподарська фітопатологія: підручник / І. Л. Марков, О.В. Башта, Д.Т. Гентош, О.П. та ін.. Київ: Інтерсервіс, 2017. 574 с.

1. Діагностика хвороб: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» / укладач: О.М. Батова; ДБТУ. Харків, 2025. 40 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.